

Віктор
СЕМЕНЯКА

Передплатний індекс 60194

Віктор СЕМЕНЯКА

Защморз для села

Ілюстрації Анатолія Василенка

КИЇВ – 2018

Зміст

Вся влада мільйонерам.....	6
Як народжуються депутати.....	11
Ціна хвилини.....	14
Любіть опозицію.....	17
Мільйон на халяву.....	24
Партія — наш рульовий!.....	27
Новим роком — з новим строком!.....	32
Село — моя колыска.....	36
Зашморг для села.....	42
Люблю писати про село.....	49
Сільський характер.....	55
Нежданий гість.....	60

Дружній шарж Валерія Зелінського

Свій Серед Усіх

А знаєте, чому Віктор Семеняка й справді свій серед усіх? Маю на увазі — серед усіх добрих, чесних і щирих, душею і серцем людей, з абсолютної більшості яких і складається наш добрий, чесний і щирий народ. Та тому він — Віктор Семеняка, відомий і в Україні, і далеко за її межами письменник-сатирик і гуморист — СВІЙ СЕРЕД УСІХ, що даний йому батьками і Всевишнім талант із молодих літ спрямував на ДОБРО, розвінчуючи ЗЛО, носіями якого виступає абсолютна меншість позбавлених справжніх людських чеснот, сказати б, постатей українського краю.

От саме за це й заслужив він всезагальну шану й любов. Одна за одною, починаючи з його двадцяти з гаком років, стали виходити у світ книжки Віктора Семеняки. Виходити й

доволі швидко ставати надбанням вдячних читачів.

Вдячність має першооснову. Маючи два фундаментальні джерела знань — Львівський кооперативний технікум і Шевченків університет у Києві, — чимало літ віддавши бойовій роботі в газетах і журналах, Віктор Семеняка глибоко вивчив і знає життя, усі його проблеми, особливо ті, які болять людям і які не дають їм гідно жити.

Саме це й поставило журналіста і письменника у перші лави борців за справді незалежну Україну — незалежну від ЗЛА в усіх його проявах і в будь-які машкарі.

Сьогодні Віктор Семеняка — один із достойних метрів вітчизняної сатири. Його творчість належно оцінено громадськістю: він — восьмикратний лауреат літературних премій, Заслужений журналіст України, кавалер ордена "За заслуги". А 29 жовтня цього року в нього ще й кругла ювілейна дата — сімдесятиріччя. Попереду ж — я твердо переконаний — у Віктора Павловича — уродженця гарного українського села Ничипорівка Яготинського району Київської області — ще багато славних літ роботи, боротьби і здобутків.

Нехай буде тільки так!

Володимир ЧЕПІГА.

**Мажоритарна
ораторія для
депутатського мандата**

Вся влада мільйонерам

Наші папані переконані — чим частіше проходять вибори, тим ситнішим і розумнішим стає наш народ. Проте продовжує обирати ідіотів. Обирає саме тих, кого заслуговує. Бо який народ, така і влада. Бо народ обирає не головою, а шлунком. Голова не варить. З голови вже всі клепки повибивали. Гатять по ній, як по барабану, дорогою ковбасою, високими цінами, малими зарплатами. У голові гуде. В очах — блискавиця. А тут іще локшину на вуха щодня вішають. Отож і думає народ не про те, куди всунути свій бюлетень, а що покласти в торбину.

Тому наші папані готуються до виборів, як до полювання. Тримають і себе і сім'ю у формі, як гончих собак. Самі голодні і злі, на спонсорський пайок навалюються, як Сірко на загнаного зайця. Раніше приймали подачки лише від тієї партії, за яку мали голосувати. А на минулих виборах взагалі озвіріли. Ну, ніби з цепу зірвалися. Почали брати і від влади, і від опозиції, і від лівих, і від правих, і від комуністів, і від націоналістів. Взагалі берега пустились.

У нас пшона стільки, що весною доведеться когось із членів сім'ї садовити на яйця, висиджувати курчат. А за наклейками на тушонці можна зробити реєстр м'ясокомбінатів. Від натівських спонсорів у папані сибірські в'язанки, від москалів — в'язанка бубликів.

Не обійшлося і без провокації. Якась нечиста партійна сила підсунула китайські черевики. Папаня хотів піти у них на вибори — а тут відразу подошва відпала. І це тоді, як наш папаня своїми кирзовими, у війну, відбивав у "тигрів" башку одним ударом.

Так що нашого папаню потрібно слухати. І вибори проводити тоді, коли у виборців закінчується гречка, збиране молоко, консерви. І буде це демократично. Бо наш папаня — демократ від мізків до кісток. Вони своє вікно у Європу прорубали іще в 1945 році.

Проповзли на пузі від Жмеринки до Берліна з гранатою за паском і ложкою за халявою чобіт. Вдихнули на повні легені цієї зарази, що має назву демократія, разом із димом і порохом. Тому мають повне право брати у всіх, хто дає. Перекопаний, що скоро замість гречки пропонуватимуть путівки на Кіпр чи в Єгипет. Золотому голосу — валютний пайок. Виборець теж має право гріти пузо на морі.

— Наші папані, — не витримала маманя, — стали такими розумними. Якби наш папаня не був таким старим, як дубовий пеньок, не губив свої зубні протези на подвір'ї, застібав усі гудзики на штанях, то вже давно б впливали на політичну поверхню, як впливає все, що не тоне.

І гордо додає:

— Моя робота! Недарма я вибила з нього дурню мокрим рушником.

— Якби ваш папаня, — підтримують сусіди, — так ганьбив радянську владу, як помаранчеву, то й донині б вибрикував у тюрмі на нарах.

Нам з маманею теж невідомо, звідки в нього такі незрозумілі політичні терміни.

Я так і сказав папані:

— Ви краще б матюки гнули, ніж несете таку нецензурщину. Перед мамою соромно. Вони червоніють і затикають вуха зубочками часнику, щоб не чути вашої галіматні. А маманя за 80 років наслухалася всякого і від москалів, і від німців, і від голови нашої сільради. А цей хрестить усіх підряд, без розбору.

— Та наш папаня таке меле, — викрикує маманя, — що

наш Шустер і Кисельов йому й у підметки не годяться. Не знайшов собі розумної дружини у рідному селі, так приперся до нас. Добре, що я потурбувалася, щоб синки не були схожі на папаню, — киває у наш бік. — За дітей мені не соромно. Усе село їх боїться. Увечері на вулицю не виходять. Навіть собаки не гавкають, коли пробігають повз наш двір.

Маманя гримає на папаню з любов'ю. Знає, що папаня політик від природи. Наш папаня вип'є відро горілки, а дорогу додому знайде. Голос у папані, як у Левітана. Одного разу так крикнув "Слава КПРС", що з даху сільради прапор зірвало, як бурею. А колгоспні комуністи обрали його секретарем парторганізації. А вже через чотири роки папаню стали рекомендувати в бюро райкому Компартії. Не пройшов. Не пройшов міліціонер на дверях райкому. Не було у папані партквитка. Лише тут виявилось, що він ніколи не був членом партії, не платив внесків, а лише їх збирав на випивку.

Нині папаня дивиться в корінь політичної проблеми. Тому має право твердо заявити:

— Влада й опозиція — два чоботи пара. Вони лише періодично міняються кабінетами та місцями, словами та словосполученнями. Усі морди однакові. Що наші, що ваші, що їхні — усі в закордонному одязі. Ну не розрізнити панів по халявах. Кругом імпорт. І ззаду, і спереду чужі емблеми. Як собаки бігають з одного політичного шоу на інше. Щойно плювався у пана Шустера, а через п'ять хвилин солить у Кисельова.

Усі на "мерседесах".

Навіть червоні до пам'ятника Леніну під'їздять на іномарках. Ну хоча б для виду притарабанили на кінній тачанці, у фуфайках та будьонівках.

Усі обіцяють, нічого не дають і не роблять.

Мало того, усі політики знаходяться на фінансовому утриманні новоявлених мільйонерів. Бо, як казав один де-

путат, вони за все життя власними руками і собачої будки не збудували. То чому олігархи мають їх проплачувати. Покривати валютою їхню дурість. Викидати сотні мільйонів на їхню рекламу. Витрачати кошти на вибори і пайки. Платити суддям за потрібні вироки.

Наш папаня навіть за голову вхопився:

— Це ж які кошти ідуть цим дурисвітам. То чи не було б краще, коли б влада була не демократичною, а олігархічною? Можливо, тоді і людям щось перепало б.

Тому в папані заклик є:

— Вся влада олігархам!

Українські мільярдери, за визначенням журналу "Форбс", беруть всю владу в країні у свої руки, які нічого не крали. Обласні адміністрації очолюють святі люди, у яких трішки не вистачає до мільярда доларів. Глава району — мільйонер. Але щоб у нього було не менше 500 мільйонів у кишені, щоб не брав хабарі по 100 гривень.

Ні, наш папаня таки мудрець. Недарма маманя стверджує:

— Наш папаня хоч і тупий, як сибірський валянок, але хитрий.

І це справді вихід. Єдина можливість країні впливти на поверхню. Підпільні картки стануть легальними. Гроші хлинуть у країну з офшорних зон. Буде покінчено з кумівством, хабарництвом і рейдерством. Казна наповняється, рейтинг піднімається, ями на дорогах асфальтують, народ процвітає.

Тому на наступних виборах маємо голосувати лише за мільйонерів. За тих, хто прихватив заводи й фабрики, порти й теплоходи, рухоме і нерухоме. Хто здер з тата і мами останню сорочку. Не маєш мільйона — не сунься у владу. Неможливо довірити країну тим, у кого в кишені дірка від бублика. Ці будуть не лише оббирати державу, а й своїх ближніх. Мільйонерам це не потрібно. Замість рибалки, полювання, гри у гольф відбудовуватимуть державу. Покі-

нчать з корупцією, продажністю суддів, хабарництвом. Ну хто посміє кидати мільйонеру сотню в конверті? Суди судитимуть тільки за законом.

З нинішньою політичною обоймою папаня пропонує діяти по-соціалістичному. Створити партійні закони п'ятидесятників і двадцятип'ятитисячників, як у 20-ті роки минулого століття. Тих, хто з трибун "підтримував" село — призначити головами новостворених сільгоспкооперативів. Спеціалістів з економіки — на заводи й фабрики. Спеціалістів-комунальників — двірниками ЖЕДів. Банкіри, що довели систему до ручки, працюють касирами. Всі власть імущі медики, які боролися із пташиним і свинячим грипом, — займаються вирощуванням свиней та курей.

Так що всі — на наступні вибори.

Голосуймо за олігархів!

P.S. — А що нам іще робити, — каже папаня з гіркотою в голосі. — Країна нам уже давно не належить. Тож давайте хоч ми вчинимо чесно — за законом, офіційно передамо її справжнім власникам і будемо чекати чергової Великої Жовтневої революції.

Як народжуються депутати

Повірів Юлі, що будуть позачергові вибори. Третій тиждень топчуся біля гастроному із плакатом: "Хто не працює, той не їсть". На грудях — табличка: "Вся влада Радам!" На спині — "Подайте жертві Майдану!" Поруч — кухоль із мідяками і надпис: "Кошти на боротьбу з олігархами". До вечора маю назбирати на пляшку "Хортиці". Значить, трудовий політичний день вдався.

Вже збирався запхнути писані політичні гасла до целофанового пакета, як до мене підсів довготелесий молодик у галіфе і тапцях на босу ногу. З усього видно, що наш брат, агітатор. На лобі — напис: "Анархия — мати порядку".

— Ти тут топчешся за гроші чи за ідею? — питає, блиснувши золотим зубом.

— За ідею. Мир! Братство! Воля! Повстаньте, гнані й голодні! Даєш Європу! Воля неграм Африки!

І заспівав "Інтернаціонал".

— Заробити на халяву хочеш?

— Від цього лише дурень відмовиться.

— Плачу 300 гривень за день. Будеш вихваляти нашу партію "Серпом по молоту" і її лідера Грицька Продажного.

— Тільки гроші — вперед.

Вдарили по руках.

Два дні кричав. Трохи не лопнув.

На цей лемент навіть лідер Грицько Продажний прибіг.

— Думав, землетрус, — сказав злякано, засовуючи мені в кишеню преміальну сотню. — Ти — рупор нашої партії.

І тричі поцілувались.

І, недовго думаючи, виписав мені партійний квиток зі

своєю харею на обкладинці.

Помітили мене й конкуренти.

— Мужик! — підійшли двоє бритоголових. — За яке бабло рвеш голос, як мавпа газету?

— Комерційна таємниця.

— Даємо сотню. На роботу й додому — автобусом. На додачу — 500, три банки ківки, оселедець і капуста та пляшка перцівки.

— А що кричати?

— Те саме, що й кричав. Але за партію "Молотом по серпу" і нашого пахана Митька Перекупленого.

Мене задарма ніхто не міг переговорити.

А за такі шалені й дурні гроші я всю прилеглу площу своїм звірячим голосом поставив з ніг на голову. Каменя на камені не залишив від інших партій. У людей очі поверх лоба повилазили. Сирени пожежних машин стали мені заздрити. Люди вивалили на балкони, ніби я їм ленінські квітневі тези читав. Одна молодиця із криком "Хочу завагітніти від оратора!" схопила мене в обійми й стала рвати на мені сорочку. Народ насилу відбив. Он на тротуарі й досі валяється її бюстгальтер 9-го розміру.

Один неходячий інвалід виплигнув із коляски з криком "Даєш серпом по мордах!", став і собі агітувати, забувши про милиці.

Сказав твердо:

— Здохну, але проголосую!

Моєму таланту не дали пропасти.

Через кілька днів біля мене зупинилася броньована "Тойота". Жирний, як свиня, мужик висунувся у вікно і, махнувши стодоларовою купюрою, запропонував:

— Будеш виступати на мітингу олігархів-патріотів. Сто доларів вранці. Обід — в ресторані. Сто доларів під вечір. Партія "Прогресивних пройдисвітів".

Те, що я виробляв на мітингу, і в страшному сні не присниться. Народ втрачав розум. У декого зникали шви

на колишніх ранах. За великі гроші розходилася пройдисвітська влада, мною закована. Зникали енурез і волосся на ногах.

Мені виділили іномарку, водія, секретарку і місячну заробітну плату в євро.

Хороші гроші заплатили за те, що я привселюдно назвав мера дурнем, і ввели до політради партії.

До парламенту потрапив легко.

Зароблених грошей вистачило на те, щоб купити прохідне місце в списках. Та ще й на гречку для виборців вибили.

Тепер ці гроші відбиваю.

Звичайно, криком, гуканням і язиком. А що залишається робити? Не стояти ж на паперті голому, босому і голодному за ідею?

За ідею потрібно платити.

Ве-ли-кі гроші.

Ціна хвилини

До головуючого:

— Дайте мені слово!

— Пізно. Обговорення закінчене. Всі, хто записався, виступили.

— У мене кнопка не спрацювала.

— Тисніть сильніше.

— У мене на пальцях уже мозолі.

— Та вас узагалі у залі не було. Де вас лиха година носить, невідомо. Ви сюди приходите, коли незароблену заробітну плату видають.

— А я наполягаю!

— Сидіть на місці. Чого ви претеса до столу президії. Лізете межі очі. Облиште мікрофон. Він відключений. І не горланьте, тут не мітинг. Я вже через ваш лемент на одне вухо нічого не чую.

— Та дайте йому слово, — почулось із залу. — Можливо, він хоче своїй Нюрі вітання передати. Заспокоїти. Повідомити, що після бюджетної ночі у нього дах не поїхав.

— Гаразд, — погодився головуючий. — Даю лише одну хвилину. У нас на шії висять сотні неприйнятих законів. Їх, правда, ніхто виконувати не буде, але це плюс до нашої роботи. Беремо не якістю, а кількістю.

І звернувся до всіх присутніх:

— Друзі, пам'ятайте, один день роботи Ради — це мільйони гривень на вітер. Цінуйте кожну хвилину.

Тупориленко заліз на трибуну, ніби капітан на капітанський місток корабля:

— Увімкніть мікрофон, — попрохав. — Мене ніхто не чує.

— Ганьба! — почулося з рядів опозиції. — Ганьба! Тупориленку можна, а нам ні... Ми покинемо зал. Не будемо голосувати, не будемо їсти, не будемо спати.

— Вимкніть мікрофон. Тупориленко, сядьте на місце. Всі інші — заспокойтеся, не зривайте пленарне засідання. Переходимо до наступного питання.

— Я не сяду! — зарепетував Тупориленко, лягаючи грудьми на трибуну й засовуючи мікрофон у пазуху.

— Пропоную обговорити ситуацію, що склалася, — звернувся головуючий до зали. — Скорочена процедура. Два — "за", два — "проти".

— Тупориленко повинен виступити. Я його підтримую. Гірше, ніж є, не буде.

— Гоніть це рило з трибуни! Кому потрібен його маразм?

— Дати слово! Сьогодні заткнемо рот Тупориленку, а завтра — Горлохвatenку. І кінець демократії.

— Не давайте слова. Якщо тупориленки і горлохвatenки — це і є демократія, то на біса вона нам така потрібна?!

Головуючий:

— Що будемо робити? Я даю слово, а зал — проти.

— Якби я головував на цьому збіговиську, то теж не дав би Тупориленку слова. Але ви — мій політичний опонент, тому я зараз стою за Тупориленка. Дайте слово! Дайте слово! Дайте слово! Дайте за процедурою!

— Я за процедурою не хочу! — вперся Тупориленко.

— Сядьте всі й замовкніть. А ви, Тупориленку, спочатку нам скажіть, що ви хочете сказати.

— Дай мені слово, і я скажу.

— Скажіть мені на праве вухо те, що збираєтесь сказати.

— А ви нікому не скажете?

— Нікому.

— Тоді слухайте...

Головуючий три хвилини сидів мовчки, обхопивши руками голову.

— Цього не можна нікому казати, — нарешті озвався він. — Нас слухають люди. І діти — теж.

— Не лякайтеся. Я скажу так, що діти не зрозуміють.

— У нас діти розуміють усе. Навіть те, що не розуміють дорослі.

— Тоді не дітям, а дорослим.

— Скажіть конкретно, Тупориленку, що ви хочете?

— Виступити.

— Можливо, ви згодні на компроміс?

Тупориленко замислився.

— А що це таке?

— Ви не виступаєте, а ми вам за це...

— Що ви мені за це?

— А що ви хочете?

— Я знаю, що я хочу, дайте мені слово.

— Ми згодні дати вам те, що ви хочете, але без процедури і регламенту.

— Гарзд. Що ви пропонуєте?

— Скажіть, що потрібно. У нас немає часу. Нам треба працювати.

— Трикімнатну квартиру.

— Ого!

— Тоді скажіть, що я маю іще не сказати за трикімнатну квартиру. Тим більше, що ніхто не знає, що я знаю і що хочу сказати за трикімнатну квартиру.

— Сьогодні ви хотіли сказати те, що ви б не сказали лише за однокімнатну.

— Тоді у мене є що їм сказати, щоб промовчати.

— Пане головуючий! Про те, що хотів сказати і не сказав Тупориленко, ми вже всі знаємо. А за те, що хотів сказати і не сказав, треба видати йому ордер на квартиру.

За час, що залишився до закриття сесійного дня, 47 разів ставили питання на голосування. Рішення так і не прийняли. Питання перенесли на наступний день. З метою економії коштів.

Любіть опозицію

Сьогодні вже всім зрозуміло, що з опозиційними кандидатами ми не вміємо працювати. Для нас кандидат від опозиції — ніби марсіанин, що раптово звалився з космосу на наші голови. І що за вибори без опозиції? Просто фарс. Це весілля без гопака. І хто його запам'ятає, якщо на очах молодого і молоді нікому не наб'ють морду, не витягнуть випивоху з калюжі, а батька з мамою не скотять на тачці з гори? Кому потрібне весілля без баяна, а вибори — без опозиції? Нікому. Це зрозуміють навіть ті, хто взагалі на виборчі дільниці не ходить. А потім жаліють. Мовляв, який дурень їх вибирав? Отож іди і голосуй, бюлетень в урну сунь.

Підсумок — я за вибори і обов'язково з опозицією. Завжди має бути кандидат, який намагатиметься зіпсувати весілля, тобто заручини претендента з виборцями. Щоб молодий носив дружину, тобто нас на руках, створював нормальну сім'ю, забезпечував всім необхідним. Щоб усі боялися, що наречена незадоволена, може збрести до другого кандидата. Щука і є для того, щоб карась не дрімав.

Мало того, вибори мають проходити щороку. А то і два рази на рік. Бо саме в період передвиборної кампанії претенденти розкошеляються, вимахують не лише язиком, а й гаманцем, намагаються щось зробити для люду.

Спочатку навесні вибори сільського голови і наведення порядку на селі. Навесні. Претенденти сіють, завозять пальне, доглядають посіви.

Восени — вибори районної верхівки і впорядкування райцентру, збирання врожаю на полях і посів озимих.

Далі — вибори в містах та обласного керівництва.

Мало того, вибори мають проходити в кілька етапів за футбольним кубковим принципом. Починати — з однієї шістнадцятої. Потім — одна восьма...

Доки дійдемо до фіналу, всі проблеми регіону буде вирішено.

У фіналі зустрічаються два претенденти. Переможець визначиться не за тим, скільки він збреше, а скільки вийме з кишені й покладе на обшарк виборів. Він і переміг!

Тоді до наступних виборів у нас до обрання не буде ніяких претензій.

Усі зрозуміють, що своє ми від нього вже отримали.

А тепер нехай на себе працює, відмиває витрачені кошти.

Думаю, що так буде справедливо.

Оце і буде консенсус.

Злагода.

Взаєморозуміння.

Навіть тугий на розум не запитає:

— А чим він там займається?

Нам від того уже нічого чекати не потрібно. Будемо проїдати гроші до наступних виборів, а не тішити себе дурними надіями.

З цього видно, що чим більше кандидатів, тим більше для нас грошей. Нічого їм збирати підписи, нехай збирають гроші. Пішов у кандидати — поклади до держбюджету 100 мільйонів. І не заставних, а благодійних. Пожертвувач, і все! Забудь про гроші і задовольнися надією. Це буде оплата за те, що вішатимеш лапшу на наші вуха. Це для нормальних кандидатів. Для опозиційних — удвічі менше. Опозиції потрібні пільги. Щоб не звинуватили у відсутності демократії і з горя не поїхали відпочивати на Кіпр чи зализувати рани в інше місце.

Комуністи і соціалісти згуртовані, і більше двох кандидатів не висувають. З них по горло досить канівської четвірки, ситі такою компанією. Таких у кандидати без грошей! Їм за минуле нічим розрахуватись.

А от олігархів маємо роздягнути догола. Нехай спродують свої заправні станції, заводи, пароплави, фабрики.

Сказав слово — плати тисячу. Кожному! Зібрав натовп — відремонтуй Будинок культури на селі, міст через річку або встав нові вікна на фермі.

Облив усіх брудом — помий дорогу, пофарбуй паркан, побіли стіни.

Повів за собою молодих — оплати ста юнакам та дівчатам навчання в інституті.

Особлива увага до опозиціонерів, які вчора були при владі, а сьогодні залишилися з рахівницями та портфелями під рукою. Ці спробували раю, тепер до корита рвуться так, що руками не втримаєш.

І гасла в них риторичні:

— Злочинцям — тюрми!

Кого вони мають на увазі?

Нас чи себе?

Потрібно уточнювати поіменно.

Це ж тобі не халява: жінкам — квіти, дітям — морозиво. Все ясно.

А хто буде сидіти — невідомо.

Закони такі, як і життя, — хапай на вулиці і в буцигарню. Кого ж саджати? Невже знову тих, хто торгує на ринку з лотка, а не тих, хто продає вагонами і торгує вже не своєю честю, а святим іменем держави, паплюжачи її "за бугром"?

А чому б не агітувати гаслами:

— Злочинцям з мандатами, які крадуть вагонами, — тюрми, тому, хто сидить за мішок картоплі, — амністію!

— Геть депутатську недоторканність!

— Злочинцям, яких розшукує Інтерпол і тих, хто їх

покриває, — нари!

— Мандат на стіл — закон про відкликання народного обранця!

Як кажуть, починати потрібно із себе. Бо найголосніше кричить "Тримай злочинця!" сам злочинець.

Ну, не визрів він до високої посади. І, як той баран, веде все своє стадо до прірви. Сам собі псує імідж. Зранку вітає молодят, після ситого обіду пускає сльозу на поминках і хреститься кулаком зліва направо, а під вечір виспівує на іменинах. Ну, хочеться вгодити всім. Ну, розривається на молекули.

Та якби не ми, не наша жалість до тих, хто страждає, відірваний від корита, такий кандидат не те що до другого туру, він би сам до виборчої дільниці не дійшов би. Отож таких опозиціонерів потрібно виловлювати. Не випихати із владних коридорів, а прив'язувати їх там за ногу. Дай такому нову посаду — і він не те що в опозицію, він проти вітру не плюне.

Нехай краще міністерство зробить, ніж народ розриває на шматки. Народ же у нас жалісливий. Ну, не спиться йому, коли дізнається, що якогось мільйонера виштовхали у спину з роботи. Він голодного сусіда не пожаліє, а за опозиціонером-мільйонером литиме крокодилячі сльози.

Отож під руки його і — в банк!

Нехай гукає на рахівницю і не рипається. Нам до лампочки, що він дурень і авантюрист, нам головне, що він проти нашого начальника. На руки такого і — в крісло.

Інша справа, коли опозиціонер з нього "випав" остаточно. Коли крісло, в якому сидів, замале. Коли пнеться вгору. З такими потрібно панькатися, як з малою дитиною. Щоб, бува, не впав та не набив собі лоба. Або не наперся здуру немитих фруктів. А ми що робимо? Самі набиваємо їм ціну.

Чому не поставити передусім вимогу приїздити не на "Мерседесі", а на транспорті відповідно до їхньої ідео-

логічної лінії?

Відстоюєш червону ідею гегемонії і диктатури — приїзди на зустріч із виборцями на броньовику і з березневими тезами, в галіфе і... з портупеем.

Печешся за колгоспним ладом — їдь верхи на кобилі або на возі, а то й сам натягни хомут — приміряй на себе переваги колективного господарювання.

Обливаєш усіх брудом — їдь на бочці з дьогтем і квачем у руках замість прапора.

Мало того, ми повинні знати, про що мріє опозиційний кандидат, їдучи в глибинку.

Його хлібом не годуй, а дай якусь провокацію. Його улюблений вислів: "Мене влада боїться. Мені не дають зустрічатися з народом".

Дайте!

Створіть належні умови.

Зберіть усіх, хто може рухатись. Нехай виборці подивляться на нього і його оточення, послухають, що він скаже без папірця, і тоді в головах визріє вірна думка. Дехто, можливо, недослухає такого опозиціонера і до кінця. Нехай виступає хоч добу. Але нехай заплатить за театр, Будинок культури, кінотеатр. Від цього лише користь громаді. Бо яка користь населенню, коли він буде безплатно кричати в парку чи на площі? Грошей у казну — ні копійки. Та й комунальним службам робота — збирати прокламації та відмивати від бруду асфальт.

Особливо сприяти опозиціонерам повинні радіо та телебачення. Ну, чому їм не дають ефіру стільки, скільки вони можуть взяти за свої гроші?

Ну, що нового і небезпечного вони можуть сказати народу після того, що верзуть по радіо вже понад десять років підряд із сесійної зали? Перекоаний, що чим більше людей почує, тим менше голосів подадуть.

Усе сказано.

Усі позиції висловлені не лише нецензурними словами, а

й матюччям.

Чим більше ми їх будемо бачити, тим краще роздивимося. Чим більше почуємо, тим краще зрозуміємо, кого вибирати.

Тоді після виборів не скажемо:

— А звідки я знав, що він таки дійсно пеньок?

Тож кожного, хто проголосив себе опозиціонером, потрібно приймати по-людськи. З любов'ю і теплотою.

Не забувати, що для нього улюблене місце виступу — кладовище, попелище, де залишилися один димар і змієвик від самогонного апарата, розвалений корівник.

Скрізь потрібно встановити трибуни або комусь з керівників стати на карачки, щоб він виголосив промову.

Не тягніть опозиціонера у нормальне село і міцне сільгосппідприємство. На затягнете. Він залюбки поїде розбитими дорогами, позаглядає у вікна ферми без даху, сфотографується на фоні трактора без двигуна і з дитиною на руках, яка кричатиме:

— Дайте моні, хочу кеті!

Йому чим гірше, тим краще.

Тож створіть йому належні умови. Тягніть за петельки в наповнений Будинок культури. Вручіть квіти. Підготуйте транспаранти, приємні для всіх опозиціонерів, на всі випадки приїзду претендентів. Щоб був увесь спектр політичних сил.

— Ганьба владі!

— Компартію до суду!

— Україна наша, а не ваша!

— Посіпаки Заходу!

— Слава... (прізвище можна змінювати).

Прийміть так, щоб їм назад у Київ повертатися не хотілося.

Після виступу — концерт. Бажано, щоб керівник умовив претендента станцювати гопака і випити на брудершафт гранчак горілки.

І всім загалом за стіл.

Любіть опозицію, якщо вони її самі породили.

Пестіть.

Носіть на руках, а не бийте по ногах і голові.

Не набивайте ціну на те, що нічого не варте.

Тоді, можливо, з немовляти гуртом і виховаємо нормального політика, а не травмованого опозиціонера.

Мільйон на халяву

Мої виборці часто запитують:

— Григорію Серпантинovichу, як ви заробили свої перші мільйони?

— Це, звичайно, комерційна таємниця. Секрет за сімома замками. Чистої води інтим. Проте я — політик відкритий. Прозорий. Як на долоні. У моєму бізнесі темної плями під мікроскопом не знайдеш. Мої гроші — чисті і чесно зароблені. Свій перший мільйон я поклав до кишені на дорозі. Як кажуть у народі — на битому шляху. Можна сказати, на рівному місці, але з ямами. Чистими руками і холодною головою. Не вклав у діло й мідної копійки. Обійшовся підручним матеріалом. Забив по обидва боки дороги по колоді. Зверху поклав трубу. Пофарбував її під зебру. Вийшов хороший шлагбаум. Почепив попереджувальний знак — проїзд без зупинки й проплати заборонено. Таким чином, була організована перша в СНД платна дорога.

Начальство по цій трасі не їздило. Боялося вибоїн. Тут можна було не лише колеса, а й мотор витрусити. Але між пунктами А і Б вона була найкоротша. І рух був насичений. Спершу водії були невдоволені. Проклинали Горбачова і лаяли комуністів, що розвалили СРСР. Лаяли нецензурними словами. Таких ми відправили в об'їзд. Вони й донині ще не повернулися. Поступово звикли. Платили гроші без зайвих балачок. Деякі партійні елементи намагалися розвалити наш святий бізнес. Особливо намагався вкусити колишній секретар обкому партії, який поблизу стеріг баштан з кавунами і три рази на день вистрибував нашою дорогою на бричці. Старий маразматичний ідео-

лог погрожував міжнародними судами і санкціями. І лише після того, як за півціни продав кавуни агрофірмі й поклав гроші до власної кишені, заспокоївся. Сів із авоською на пеньок біля шлагбаума і став віднімати гроші за проїзд.

Швидко зануда перебудувався.

— Товариші! — бігав від водія до водія. — Платіть гроші і не вередуйте. У світлий капіталізм потрібна хороша дорога. А на нашій і роги зламаєш.

Заробивши на халяву мільйон, нам довелося змотувати свої вудочки з розбитої дороги. Ми на неї не те що асфальту, а й жменю піску не висипали. Доки ми клепали мільйон, виросла нова бізнесова генерація. Занесла лиха година джип із "новими українцями". Ці не тільки ні копійки не заплатили, а й відібрали у нашого партійного касира авоську з грошима та ще й по морді надавали. Сказали, що приїдуть через тиждень і що їм треба зібрати таку суму, яку не збереш, якщо навіть продати і дорогу, і ліс навкруги.

За годину від нашого поста і сліду не залишилось. Все підмели і навіть пісочком посипали.

Ось так і дався мені перший мільйон.

Другий мільйон... А точніше, два заробили на платному туалеті. За чотири місяці. На березі річки. Викопали персональні ямки. Обгородили очеретом. На відстані п'яти кілометрів вирубали кущі, за якими народ міг би примоститися. І народ пішов. Одна ходка — гривня. На місячний вхідний — знижка. Його купували за 40 гривень. Акція проходила під гаслом "зелених" — "За чистоту навколишнього середовища". Порушників штрафували. Штраф — 50 гривень — за забруднення природи під деревом. Немає грошей — біжи додому. Біжи або без паспорта, або без штанів. Нам гарантія потрібна. Фірма в нас серйозна, віників не в'яже.

Серйозні доходи дала народна медицина. Випадково став цілителем. Розраховуючись у ресторані і даючи офі-

ціантці десятку на чай, почув:

— У вас така хороша аура. Я на вас подивилася і відчула, що шов у мене починає розгладжуватись. Ви не екстрасенс?

— Екстра, — кажу. — Я дійсно екстрасенс.

— А можна я до вас подружку приведу?

Лікував усі хвороби.

Всі, крім енурезу.

Енурез став з'являтися і в тих, у кого його раніше ніколи не було. Бо після оплати лікування у хворого залишалися гроші лише на воду з водогону.

Ефективно боровся з ожирінням.

Клієнти худнули разом із гаманцями. Я навіть дисертацію в медакадемії захистив. Тема — "Залежність кількості жиру в організмі від товщини гаманця".

Захист пройшов під оплески.

Кілька тисяч хворих оздоровив по фотографіях. Найвищий ефект досягався у тому випадку, коли в конверті разом із фото лежала купюра у 100 гривень.

По телевізору обіцяв позбавити від шумів у серці і голові, стукоту клапанів у двигунах "Жигулів" і скрипу коліс у возах.

Не знаю, який результат, але на мою роботу ніхто не скаржився.

Партія — наш рульовий!

У кабінеті голови вищої ради обласної організації партії "Другий подих" Григорія Македоновича Бездомного щойно завершили капіталістичний євроремонт. Пахло свіжою фарбою, духами партактивісток і дорогим французьким коньяком. Тихо шелестів кондиціонер, дихаючи в обличчя лідера весняною прохолодою.

Лідер і організатор нового політичного віяння із призабутим застарілим присмаком, провалившись у м'яке шкіряне крісло по самі плечі, уважно звіряв доповідну про сплату членських внесків з цифрами валютного курсу.

— Доки "зелені" в силі, — сказав авторитетно, — доки чужий дядько дивиться нам у вічі, нашій партійній касі та демократії ніщо не загрожує. Правда торжествує. Гласність і свобода слова процвітають.

Турбує лише те, що наші нещасні члени партії змушені платити партвнески гривнями. Деякі навіть намагаються приперти торбу пшениці чи клунок буряків. Проте це не доліки нинішнього перехідного політичного моменту. Переконаний, що незабаром усе буде, як у цивілізованих країнах. Але в кожного залишиться вибір. Хочеш — плати доларами, хочеш — дойчмарками. А хто припреться до партійної каси із відром картоплі й кошиком капусти, буде оголошений опортуністом і розкольником.

Запивши свою тираду мінеральною водою, Григорій Македонович нарешті зупинив свій мудрий погляд на мені:

— І чим же викликана підвищена увага вашої популярної газети до нашої організації, пане товаришу?

— Причина проста, — пояснюю. — Ваша організація зареєстрована під номером 1000.

— То це виходить, що наш нещасний народ змушений годувати тисячу партій?! — гнівно вигукнув Бездомний. — Хай тобі чорт, — лайнувся, — ростуть, як гриби після дощу. Перекоаний, що для нинішньої політичної ситуації вистачило б і трьох. Нашої і двох інших — по боках.

— Отож ви переконані, що партій-об'їдальниць у нас забагато?

— Не те слово! Це просто казна-що. Содом і Гоморра. Користі від них, як від козла молока. Краще було б, якби вони гуртом впряглися у плуги, почали орати та сіяти, видобувати вугілля. Коротше кажучи, почали робити те, до чого закликають народ. Отож хочу сказати їм через вашу газету: "Мужики! Припиніть валяти дурня й морочити голову. У вас руки не для плакатів, а для керма автомобіля, трактора, комбайна. Беріть в оренду землю, обзаводьтеся бугаями та теличками, виробляйте молоко, м'ясо, хліб".

— Мабуть, саме це і змусило вас створити політичну партію?

— Наш головний напрямок — боротьба з іншими партіями, їх послідовна перекваліфікація у землеробів, механізаторів, телятниць. Але це — лише один напрям нашої роботи. Причина в іншому. Нинішні мої соратники все життя були кабінетними працівниками. Окрім керування по телефону, нічого не вміють. Навіть олівець не заточать. А після відомих буремних подій залишилися і без кабінетів, і без телефонів, і без секретарок, автомашин. Єдине, що залишилося, — це партквиток і настільний бюст вождя. Якщо нас раніше у глибинці зустрічала вся районна челядь, то тепер хіба що бригадир тракторної бригади чи завфермою. Та й ті злі, як чорти, кажуть прямо: "Вас тут лише не вистачало!"

А вже щоб посидіти в лісосмузі, щоб голова вигравав на цимбалах, а доярка гупала підборами — забудь.

Почали міркувати, що робити далі в нестійкій політичній ситуації і фінансовому розгардіяші. Відкрити спільне підприємство — не вистачало мізків. На "Шашличну" теж розуму замало. Думали взяти землю в оренду — так для нас що бур'яни, що пшениця — один біс. Працювати руками, а не головою — не звикли. Отож залишався один вихід для того, щоб нічого не робити і нормально жити, — створити політичну партію. Тим більше, що нині це модно. Тісні контакти з усіма прошарками суспільства. А особливо — з приватними підприємствами, котрі без партійного духу почуваються сиротами.

— Яку мету ставить ваша організація на нинішньому етапі?

— Найголовніше — надійно захистити незаможних. Велику увагу приділяємо розвитку середнього класу і захисту його в незаможних, владних структур і розжирілих котів перебудови — бізнесменів. Захист бізнесменів від середнього класу, а особливо незаможних, які готові видряпати в них не лише очі, а й незаконно зароблені кошти. Одне слово, захист усіх від усіх і особливо — одне від одного.

— Розкажіть, будь ласка, як це у вас виходить на практиці?

— Головне, молодий чоловіче, — добре орієнтуватися в аудиторії. Виступаєш на селі — проклинай ціни, промисловців, банкірів, податки, закони, районне керівництво, яке забуло про селян, а особливо — останні реформи. Наголошуй, що нас врятує лише колгосп.

У райцентрі інша ситуація. Хвалиш місцеву владу, ганьбиш обласну, знімаєш стружку із селян, які живуть по-старому, зубами вчепилися в колгоспи. Гальмують реформи.

На збіговиськах у містах гудиш селян, районне керівництво, а особливо — депутатський корпус і виконавчу владу. Ось таким нелегким шляхом ми і йдемо. Перекопаний, що лише спільними зусиллями збудуємо рай для

всіх.

— Із наведених вами фактів важко зрозуміти, якого спрямування ваша організація.

— Довго билися над цим і наші мудрі голови. І дійшли логічного висновку — нейтральна партія. Тобто ні ліва, ні права, ні центристська. Зрозуміли? Саме цим ми вигідно відрізняємося від інших 999 партій. І люди це усвідомили, повірили, потяглися до нас. У нас усі рівні. І бізнесмен, і банкір, і робітник, і селянин. Усі сидять поруч. Різниця лише в транспорті, житлі, доходах. А також кожен має право голосу, можливість критикувати і піддаватися критиці сам.

— Які стосунки із поверхами влади?

— Дружні. Ми не займаємо їх, а вони, відповідно, — нас. Підтримуємо все, що надходить згори, і намагаємося швидко донести ці ідеї до мас.

— Проте без тісних зв'язків із засобами масової інформації робити це нелегко.

— У нас свої періодичні видання. Для бізнесового прошарку видаємо газету "Баксовиті люди". Для селян виходить газета "Пай-коровай". Для корумпованих структур — бюлетень "Канарські хлопці". До речі, все видається за кошти тих, кому ця писанина призначена. Нині працюємо над виданням для тих, хто не зі своєї волі опинився у віддалених краях. Умовна назва — "Лісоповал".

— Партій багато, але кожна ставить собі за мету прийти до влади...

— Наша мета — провести своїх людей до органів народовладдя. Наша найближча перспектива — наступні вибори. Ми вже друкуємо свою програму і підбираємо людей. Навіть розцінки готові. Отож кожен, відповідно до статків, має змогу підібрати собі тепле місце.

— Які гарантії?

— Ніяких. Просто підтримуємо і все. Можливо, хіба що листівки на стовпах розклеїмо. Гроші їхні — клей наш.

— А кошти?

— Кошти надходять до партійної каси і не повертаються.

— Які здобутки на рахунку вашої організації?

— Ми приєднуємося до всього доброго, що відбувається в країні. Виплатили вчителям заробітну плату — кричимо, що ми цього добилися. Пенсіонери отримали пенсію — наша заслуга. Здали новобудову — ми теж там.

— Григорію Македоновичу, скажіть, будь ласка, на яких умовах у вас працюють штатні працівники?

— Ніяких секретів. Ми тим і любимі народом, що рішили правду-матку прямо у вічі говорити. Платимо так, щоб не перебігли в інші організації. Скажу відверто, є в нас продажні люди. Та й, нічого гріха таїти, працюють не за ідею, а за гроші.

— Сьогодні модно займатися і політикою, і паралельно — економікою. А якої ви думки?

— Це хороша тенденція. Люди звикли не лише язиками плескати, а й руками щось робити, головою думати. Ми вирішили так: у кожного нашого члена керівної верхівки повинен бути або ресторан, або заправна станція, або... ще щось вагоме. І обов'язково — дача і нерухомість.

— Що б ви хотіли, Григорію Македоновичу, побажати людям, які вас підтримують?

— Скажу коротко, але відверто: ні пуху вам, ні пера...

Новим роком — з новим строком!

"Оголосити нинішній рік Роком депутата". (Із пропозиції).

З Новим роком, шановні виборці, з новим щастям!

З новими виборами!

Бажаю вам у Новому році всього того, що маю я.

Сьогодні я можу із впевненістю заявити, що перевиконав свою програму, з якою виступав перед вами чотири роки тому.

Перш за все став політично зрілим.

Коли приймаються важливі рішення, я — на лікарняному.

При натяку на поіменне голосування — здаю аналізи.

Коли шукають винних — на прогріванні.

Тепер нехай кине у мене каменюкою той, хто скаже, що я прийняв нереальний закон.

Коли голосували за Конституцію — у мене шукали апендикс. Коли приймали бюджет — мені пломбували зуб мудрості.

Тому всі закони, які дають користь, — моя робота, а ті, що завдають шкоди, — їхні. У жодної людини не повертається язик заявити: "А хто цього... вибрав?"

По-друге. Коли ви мене запитували, чи будете жити гірше, я категорично заявив, що ні! І тепер у мене совість чиста. Бо жити гірше просто неможливо.

По-третє. Я стояв на платформі минулих часів і згарячу пообіцяв, що за період мого депутатства ви станете почу-

вати себе, ніби при комунізмі. Те, що не було побудовано за вісімдесят років, ми втілили в життя всього лише за чотири. Ви працюєте, як вам і обіцяли, безплатно і кожен по можливості! Це і є омріяний ідеал.

По-четверте. Чотири роки стою на позиціях прозорості політичної діяльності. Саме тому не вилазив із телевізійного ящика. Не відходив від четвертого мікрофона. Ліва рука завжди просила слова, а права тиснула на кнопки.

Нехай знову кине у мене каменяюкою той, хто мене не бачив, не чув, не знає.

Навіть головуючий просив:

— Опустіть руку, бо я не бачу за нею політичного моменту.

Мало того, досвід моєї роботи вивчається комітетами і фракціями. Наприклад, я можу за кілька секунд проголосувати вісьмома картками відсутніх колег.

Як ви помітили на екранах телевізора, частина нашого корпусу проводить засідання у стані дрімоти. Це — наша хвороба. Ідеш на засідання бадьорий, а тільки присядеш у залі — нападає сон. Я навіть до лікаря ходив на консультацію.

— Нічого дивного, — заспокоїв. — Нормальна реакція організму. Хороша заробітна плата. Премії. Оплата відряджень. Поїздки за кордон. Путівка до моря. Ніякої турботи. Вам же не доводиться хвилюватися, що завтра не буде за що кусень хліба купити? У такій ситуації будь-який телепень засне. Добре, що ви хоч щось робите. Хоча, коли ви спите, людям спокійніше.

Навіть навчив, як куняти, не хропучи. Виявляється, на лівому боці треба лежати. Я й іншим порадив. Досвід швидко перейняли.

По-п'яте. Я заявляв, що буду боротися з депутатською недоторканністю. Кожного разу, коли я повертаюся з Києва, мене зустрічає теща й грубо питає:

— Що ви там робите? Ми живемо все краще й краще, а народ все гірше й гірше.

Навіть погані слова вживає. Та й моїм виборцям воля. Коли я через півроку з'явився у своєму окрузі, мене всі торкалися й вигукували:

— Ну, копія, як на екрані!

Тож я доторканний.

По-шосте. Живемо скромно, на одну мою зарплату. Проте від сусідів немає відбою, цікавляться, чому ми товстішаємо. Та це вже політична хвороба. Цей діагноз зрозуміє не кожен.

Працював під гаслом "Якщо не мені, то кому?!"

Перекопаний, що перші чотири роки — це адаптація в парламенті, вирішення особистих проблем, проблем сімейства, дітей, тещі, братів і сестер. А також — політичний круїз по закордону, вивчення цивілізованої поведінки на прийомах, презентаціях, пляжах і в ресторанах. Тепер у мене цей досвід є. Є все. Наступних чотири роки присвячу для вас, мої любі виборці.

Я об'їздив півсвіту, а другої такої країни, як наша, де так вільно дихає людина, не знаю.

Що я хочу вам побажати у новому році? Підніміть чарку і випийте за те, щоб залишитися зі старими депутатами. Голосуйте за мене! А не проголосуйте, то й біс з вами. Пройду за партійним списком.

Перекопаний, що нинішній рік — рік депутата, а не тигра.

За що і вип'ємо!

Від містечка до села
в'ється стежка між
жита...

Село — моя колыска

Є в нашій фракції депутати, які бояться зізнатися, що родом із села. Соромляться, і все.

Самі село обходять десятою дорогою. Перед селянами не звітують. Рідню в гості не запрошують. Бояться, що тато у галіфе чи мама у фартушку пом'якшать їхній твердий імідж городян. Їдуть лишень перед виборами голоси скупувати.

А ми з братаном Васьком не такі.

Ми — сільські!

Він — депутат сільради, а я — беріть вище. Районний рівень.

Любимо село і селян.

Директору своєї фірми з обмеженою відповідальністю Сюсюкалу я так і сказав:

— Вам, Павле Петровичу Вацько, в нашому селі Півники не те що підприємство, а телят не довірили б. У нас таких керівників називають одним словом — пеньок.

Я теж пам'ять про село бережу.

Заступнику генерального Болванкіну заявив:

— За такі слова, пане Болванкін, у нашому селі Півники б'ють по рилу.

За популяризацію села Півники в місті нам з братаном вже давно потрібно присвоїти звання почесного жителя Півників.

А можна і пам'ятник спорудити на батьківщині героїв.

Ми стоїмо з братаном на повний зріст, міцно стиснувшись в обіймах. У руках — сніп, пляшка горілки, таранька і депутатський мандат.

Любимо ми не лише село, а й усе, що в ньому вирощують.

Особливо — сало, ковбасу, яйця й молоко. Наші сало та ковбаса не рівня будь-яким закордонним продуктам. Це — наша конвертована валюта. Один кусень сала — п'ять доларів.

А вже тата з мамою — на руках носимо. Наша мама ніколи не скаже:

— Забули нас діти. До рідної хати і носа не показують.

Сам чув, як мама нас хвалила бабі Ганні:

— Ви, — каже, — Ганно Іванівно, своїх синків ніяк не дочекаєтеся в гості, а мої вже в печінках сидять. Хоч налигачем із хати виганяй.

І живемо дружно.

Ніяких непорозумінь між селом і містом. Ніяких конфліктів. Тато на Васька й на мене жодного разу руку не підняли. До морди нашої не дістали. Потрібно стілець підставляти. Та й бити не рукою, а голоблею. А тато у нас крутий. І справедливий. Пам'ятаю, в дитинстві казав сердито:

— У мене завжди є вибір: можу відшмагати по задньому місцю, а можу піти випити пива з таранькою.

І як досвідчений вихователь ішов до буфету. Жалів нас!

А ще навчав твердо тримати слово.

— Дав слово, пообіцяв — порви посторонки, вилізи зі шкіри, а зроби, — вчив нас життєвим премудростям.

Ми для тата і мами теж готові на все. Тому вони й живуть довго і щасливо.

Було, мама кажуть:

— А купіть-но мені, синки, таблетки та мікстуру.

Вася швиденько прикине в голові суму і заявляє:

— Ваші пігулки, мамо, тягнуть на дві пляшки коньяку або чотири пляшки горілки. Ліки — це отрута. А горілки нам вистачить на два дні. Отож нехай вас Бог береже. Доки я живий, не дозволю медицині вас труїти.

Завдяки саме Васі мама дотягла до 80 років. А все чому? Тому що ми п'ємо горілку, а мама не п'є нічого. Окрім води і молока.

А вже скільки горілки Вася випив за тата, одному Всевишньому відомо. Якби не Вася, наш тато були б уже невідомо де. А так тільки вночі рогаті ввижаються. І для нас готові на все.

Лежить Вася на матраці під вишнею і питає в тата:

— Тату, ви мене дуже любите?

— Дуже, — каже.

— То полізьте на вишеньку та нарвіть мені ягідок, бо знизу ми всі обірвали.

Тато хвилин двадцять лізли на вишню. І, вже добравшись до верхівки, разом із гіллякою та каструлькою полетіли на землю. Гепнули так, що з хребта диски повилітали.

Вася аж позеленів від люті, проте вилаявся дипломатично:

— Ви, тату, спочатку заповіт напишіть, а тоді летіть сторч головою. А іншого разу дивіться, куди падаєте. Бо якщо протараните мій живіт своїм дерев'яним протезом, то мій язик знайдуть аж на дротах високовольтних.

— Прив'язуватися потрібно, — підтримую.

— Тільки не за шию, — додав Вася. — За шию, тату, рано. А за те, що з вишні злетіли, покараю. Півлітра, яку ви заховали в очереті поблизу туалету, я знайшов і випив.

Тата це так схвилювало, що пішов шукати мотузку й мило.

Насилу заспокоїли.

У бідолахи був такий вигляд, наче впав не з вишні, а виліз з-під асфальтного котка. Для тата оковита, як краплі валер'янки. Тому в людей інфаркти та інсульти, а в нього лише хронічна "білочка".

А найбільше наше родинне свято — 9-те число кожного місяця. Ми його так і охрестили — свято нашої фінансової

незалежності. День розрахунку батьків з дітьми за їхню появу на світ. Жодного свята не прогавили.

Їдемо до батьків і в сніг, і в дощ, і взимку, і влітку. Пам'ятаю, років зо три тому, в цей день Васьок був у відрядженні у Львові. Проте про батьків не забув. Вранці приїхав на таксі, забрав пенсію — і назад.

А минулого року тато заслабли.

— Не дійду до поштового відділення, — бідкається.

Васьок недовірливий у нас.

Поставив батька на ноги, підпер віником, а він так і осів на підлогу, ніби мішок з половою. Тільки й попрохав:

— Покладіть мене головою до стіни, щоб я вас, синки, не бачив.

На що Васьок сказав командирським тоном:

— Не соромтеся, тату, дивіться мені прямо у вічі. Ще не все втрачено. Ви у фінську війну не по таких снігах повзали. І вижили на зло Гітлеру.

І заспокоїв.

Погані дітки махнули б на старенького рукою та й подалися до міста. А ми не такі. Поклали тата на санчата — і гайда селом на пошту.

Приїхали, а тата немає.

Вони в кучугурі снігу вибрикують. Тата знайшли, а шапку-вушанку і один валянок — ні.

Я хотів, було, їх шукати, та братан виявився розумнішим:

— А на яке лихо на пошті потрібні валянки та шапка? Там же не ногами розписуватися чи головою, а руками.

І справді.

Дав татові в руки свічку, щоб пальці не залякли, — і галопом на пошту.

Встигли!

Правда, завідувачка поштового відділення уже чіпляла на двері замок.

— Обідня перерва, — відрізала.

— Та в тебе, Нюрко, совість є? — фиркнув Васьок. — Батько лежить у санчатах, уже не ворухиться. У нього залишилися сили, щоб лише три букви у відомості написати. Лежить синій і перехреститися не може, у нього вже під носом бурулька замерзла.

І, подумавши, додає:

— Давай, Нюрко, пенсію, якщо не хочеш лежати в санях поруч із батьком. Батькові грілка потрібна.

— І нам теж, — жваво підтримую розмову.

Віддала, як миленька.

Після цієї пенсії 9-го числа кожного місяця, навіть у жнива, тата морозить і трясє. У цей день він лагідно дивиться на нас і каже:

— А ви мене любите, сучі діти? Любите?

— Іще б, — радів Васьок. — Везли вас на санях, як бояриню Морозову!

Бувають у нас і невеличкі сварки. Як у всіх нормальних сім'ях.

Схопив якимось Васьок молоток — та й до мами. Ну ніби із цепу зірвався.

— А чому ви, мамо, — репетує, — не сиділи в концтаборі, а працювали в Німеччині на фабриці? Тоді б ми отримали не 5 тисяч марок, а 15. Невже у вас не вистачило розуму гахнути фріца по морді чи кинути під танк гранату?

— Тоді, Васьок, у вас не тільки марок, а й мами не було б.

— А це ще було б видно! — кипить.

Швидко помирились. Васьок у нас не злобливий.

А як ми вшановуємо тата й маму у їхні дні народження, інші святкові дати.

Але це вже в місті. Там, де сервіс і фонтан. Два-три дні гуляємо. Ноги пухнуть від танців. І кожен тост то за маму, то за батька.

А тоді знову в село.

— Погуляли, — кажемо, — мамо. Ідіть, позичайте гроші, бо не розраховалися. Не за себе пили, за вас.

Ну, що ми, сільські городяни, без села?! Нуль без палички.

Це тобі і сало, і картопля, і яйця. Крім того — бізнесова школа.

Усі круті бізнесмени — вихідці з села. А починали ж з ма-нюсінького бізнесу. Спочатку пшеничку в кишеньку — та й додому, курочкам. Потім — відерце. Далі — мішок, який обмінюєш на літр самогону. І пішло. Деякі втяглися і стали красти або мішками, або в кузові автомобіля. Пройшовши велику школу життя і бізнесу, стали красти вагонами. Оце розмах, оце політ! А починалося все у ньому, рідненькому.

Отож хлопці ми — сільські! Цим і пишаємося. Ми в селі — як риба у воді. І про наші Півники ви ще почуєте.

Зашморг для села

В агрофірму "Помаранчевий тупик" приїхав не випадково. Злі язики пустили по області гуляти чутки, що нібито агрофірма зовсім не тупа, а процвітаюче господарство. Що саме завдяки директору Пилипу Телефоненку тут зросло поголів'я не лише худоби, свиней, а й дітей. Що народ став розмножуватися, як кролики. Що тут найбільше довгожителів.

Тому я відверто повідомив директору, що буду писати про нього позитивний матеріал. Не знаю, що вийде. Можливо, нарис. А можливо, пісня. Проте все це прозвучить, як гімн, на всю область. Думав, що зрадіє, що від радості буде гопака танцювати. Мене з радості цілувати.

Проте Телефоненка ніби хтось по голові кувалдою огрів. Ледве під стіл не звалився. Налив склянку води й випив одним духом. Потім кинув під язик таблетку валідолу. Став блідий, як крейда.

— Це, — стогне, — провокація тих, хто поклав око на наші землі. Їх вже давно мріють прихопити дядьки з Києва, що носять по селу торби із грошима.

Став на коліна і попрохав:

— Напишіть про мене гострий критичний матеріал. Краще фейлетон з перцем. Зніміть з мене стружку по першому розряду. Паплюжних слів не жалійте. Бажано такі слова, як "дубина", "тупий", "як сибірський валянок". "Горлохват". "Закінчений дурень". "Спився". "Бабник". "Хапуга!" "Довів господарство до ручки". "Свиней тримає на одних жолудях". "Худоба, що залишилася, худа, як дошка. Гризе огорожу й харчується тирсою".

"Комбайни старі". "Трактори розікрали на частини". "Поле копають лопатами, а молотять ціпком". І, подумавши, додав: — Я навіть заголовок до вашого фейлетону вигадав — "За ким плаче в'язниця". Красиво звучить. Як соло на флейті.

І заспокоїв:

— Жодного рядка спростовувати не буду. Клянуся!

Телефоненко витягнув з портфеля аркуш паперу й бахнув по ньому печаткою:

— Тримайте!

— Що це?

— Як це — що? Реагування на ваш фейлетон. Мовляв, так і так. Факти підтвердились. Буде реагування із районної прокуратури. Фейлетон прочитали й порушили кримінальну справу. Ведеться слідство. І селяни відгукуються, мовляв, щиро вдячні за принципову позицію газети. Просимо відзначити талановитого й сміливого журналіста, який витягнув на світ Божий директора-хапугу. І підписи. Не менше півсотні. Доярки, механізатори, пенсіонери.

А завідувач ферми вимагатиме повісити директора в центрі села на телефонному стовпі. За інтимне місце.

Колективний лист піде до Адміністрації Президента з вимогою дати кореспонденту звання заслуженого! Не сумнівайтесь, заплатимо гроші. На Героя, звичайно, не вистачить, а заслуженого — потягнемо, як пить дать. Нагороди отримували набагато дурніші, ніж ви. Будьте певні. Ми можемо бути вдячними. А хочете — станете почесним жителем нашого села. Ваш портрет висітиме поряд із передовиками Мазепою, Бандерою, начальником міліції, прокурором, суддею, пожежником і начальником ДАІ. Мало того, чотири рази на місяць приноситимемо продуктові пайки плюс відпочинок на Гавайях.

Телефоненко хотів іще щось додати, та в цей час прямо в директорський кабінет на мотоциклі в'їхав місцевий

"даішник".

Він кинув на підлогу шолом, поклав на стіл пістолет, з якого посипалася кукурудза, і вдарив жезлом по столу:

— Більшого порушника правил дорожнього руху, ніж пан Телефоненко, у районі немає. Газує дорогою, як дурень. На червоне світло світлофора вискакує, як Пилип із конопель. Визнає лише один знак — тупик. Ганяє по полю зайців. Давить курей і гусей. Мало того, ніколи не сідає за кермо тверезим. Будемо складати протокол. Тепер пан Телефоненко ходитиме пішки.

— То заберіть у нього водійські права, — раджу.

— І радий би, та не можу. Немає у нього прав. Ніхто не видав. Та в нього взагалі із документів — лише комсомольський квиток зразка 1970 року.

Добре, що тут до кабінету забіг захеканий начальник райвідділу міліції й наказав директору:

— Печатку на стіл! Руки вгору! Всі інші частини тіла — вниз.

І став вимахувати кайданками:

— Крок вліво, крок вправо — втеча. Внутрішні органи завжди на сторожі. Ми довго слідкували за цим колгоспним перевертнем.

Прокурор, суддя і голова району поважно зайшли до кабінету, взявшись за руки.

— А ось і наш районний трибунал, — зрадів начальник міліції, — наша особлива трійця зразка 37 року.

— За нами діло не стане, — підтвердив прокурор і прямо на коліні оформив матеріали на Телефоненка в суд. — У нас тяганини немає. Заробив — отримай, — і хекнув печаткою так, що зі стіни впав годинник.

Суддя прискіпливо оглянув папери, так, ніби рахував долари, помахав головою й сказав:

— За такий злочин директору світить пожиттєвий строк. В камері-одиначці.

— Я вимагатиму "вишку", — викрикнув прокурор.

— А що він зробив? — запитую перелякано.

— Не повірите, — сказав прокурор, — але ледве не згвалтував трактор "Беларусь". На жаль, у нашому кримінальному кодексі немає такої статті. Тому судитимемо за намагання насильства над білорускою. Можливо, переклад технічний і неточний, але директор вплив по самі помідо-ри.

— А говорили: агрофірма — мільйонер, — кажу здивовано. — Що директор — герой. Люди — заможні.

— Брехня це все, — ударив молотком по столу суддя. — Наклеп і провокація. Пляма на район і правосуддя. Якщо у когось і є мільйони, то це хіба що в прокурора.

— Сам такий! Суддя-засівальник, — позеленів прокурор.

— Про гроші не згадуйте, — попросив "даішник". — У мене є особняк на березі річки, а в мого обласного начальника немає. Новий він у нашому регіоні. Сержанти щойно розпочали жезлом рити траншеї під фундамент його вілли. А це знаєте, які кошти. Ми й так не встигаємо кошти на наших горбатих дорогах відбивати. Прочитає ваш шарж і завтра припре рахунки на проплату. Оббере "Пома-ранчевий тупик" до нитки. Пожалійте пана Телефоненка і нас теж.

— Після вашої статті у нас усі силовики залишаться без погонів, — підтримав прокурор. — Як пити дати. А "Пома-ранчевий тупик" піде по Україні з простягнутою рукою. У нас усі дані про "тупик" засекречені, як про гроші Януковича.

— Ви тут якось приходьте до консенсусу, — осмілів Телефоненко. — Бо в гіршому випадку будемо всі жити не солоно сьорбавши. Прокурор побачить новий "Мерседес" лише уві сні. Суддя так і не купить дачу на Рейні. А начальник внутрішніх органів лікуватиме свою пропиту печінку не в Лондоні, а у нашого ветеринара. І забудьте про прикраси для дружини і їхні сексуальні тури до турків.

— Братці! — вигукнув начміліції. — А з цим писакою, — кивнув у мій бік, — щось потрібно робити. Під загрозою майбутнє нашого краю. Сьогодні і наш "Тупик" мільярдер, і ми не бідні. А завтра всі підемо на паперть. Я знаю апетити обласних ділків. У них один принцип — прийшов до влади на один місяць, а накрасти мають на кілька життів. І собі, і внукам.

— Я проти переділу "общака", — озвірів суддя. — Не дам нікому ні копійки.

— То, можливо, я напишу кілька рядків не про мільйони, а про роботу ваших автомобілістів, — пропоную.

— Та ви що — здуріли зовсім, — підскочив з місця Телефоненко. — Не вистачало, щоб в обласному центрі дізнались, що в нас є пальне. Ми й так не встигаємо заправляти власний автотранспорт районного керівництва, а ще пожежні машини, ДАІ і "швидку допомогу".

— Синоку, — сказав "даішник", — хочеш жити, напиши, що в селі всі автомобілі на приколі. Трактори відправили на брухт. Комбайни — без шин і акумуляторів.

— Та дайте ж хоч про свиню щось писнути...

— Я тебе писну! — визвірівся прокурор. — Нам самим на тиждень потрібно два кабани. А коли в області про-ню-хають про свинину, то доведеться різати щодня. Я не для того вивчився на прокурора, щоб їздити до мами за салом та яйцями. Нехай неuki тягнуть останню сорочку з рідні. Напиши прямо — свинарники трактором зрівняли із землею, свині своїм ходом пішли на ковбаси, завфермою пропив.

— Бачив, що ви будуєте новий відгодівельний комплекс. Можливо, про нього? Хоч разок.

— Завершили! — зрадів Телефоненко. — На півтори тисячі ВРХ. Але про це — ні гу-гу.

— Приїде комісія з області, — не витримав пожежник. — Виявить, що матеріали не оброблені протипожежним розчином. А це — штраф, плюс 500 тисяч гривень за

роботу. Натягнуть на мільйон. А нам самим ці гроші до зарізу потрібні.

— Справді, це гра з вогнем, — підтримали присутні. — Про комплекс — нічого.

І пояснили:

— У нас сьогодні яка традиція? Добиті до ручки гос-подарства і села живуть спокійно. Не платять податки, зарплату, відрахування у всілякі фонди. До них ніхто не їде, нічого не вимагає. Не контролює. З них просто нічого взяти. А от як тільки прочують, що десь хтось стає на ноги, — галопом туди. Обдеруть, як липку. Тому пожалійте, не пишіть. Краще критикуйте, щоб чужі і носа сюди не показували.

— Та він нічого не розуміє, — затрясся від жиру начміліції. — Та ми йому за шантаж Телефоненка таку статтю припаяємо, що з тюрми й навкарачки не вилізе.

— Вибирай, — сказав прокурор, — або пишеш на Телефоненка критику, яку ми будемо перевіряти п'ятдесят наступних років, а він будуватиме світле колгоспне майбутнє, або підкидаємо під колеса твого авто племінного агрофірмового бугая, якого закупили за кордоном за мільйон доларів. Будеш розраховуватися до кінця життя. Можемо кинути під передні колеса бугая, а під задні — сторожа.

— Давайте до столу, дорогі мої фінансові вампіри, — запросив Телефоненко. — Тут без пляшки коньяку жирну крапку не поставиш.

Після шостої чарки "Хенесі" за круглим столом почалось братання. Танцювали гопака й мазурку. На прохання прокурора працівники кухні тричі виконали "Мурку".

— То що ви вирішили? — поцікавився суддя, цілуючи в писок смажене поросся. — Будете пити з нас кров чи все-таки вдарите пером Телефоненка по морді?

— По кумполу, по кумполу! — зааплодував Телефоненко. — І по рилу.

— Погляньте у вікно, — попрохав начміліції.

До бампера мого автомобіля був прив'язаний бугай, а сторож лежав на землі, підсунувши свій дерев'яний протез під заднє колесо автомобіля.

— По кумполу! — погоджуюся. — Ну хіба можна про таких сволот, як ви, написати щось світле? Переконали.

— Дозвольте доповісти, — звернувся Телефоненко до прокурора. — Автомобіль нашого критика заправлений, свиня копчена — в багажнику, бугай — у стайні.

— А тепер, — сказав суддя, — давайте хором виконаємо "Прощання слов'янки".

І став акомпанувати на ложках.

P.S. Із чистою совістю написав критичний матеріал "За ким плаче в'язниця". А тут знову в області влада помінялася. Прийшли люди без даху над головою.

— Прийшли на місяць, — зателефонував Телефоненко, — а гребуть на віки.

— Може, приїхати? — питаю. — Допомогти? Свиню доїв, бензин доїздив. Давно не бачив суддю, прокурора.

— Та це взагалі були милі люди. А нинішні змусили подарувати "Помаранчевий тупик" сину якогось начальника. Одне слово, проміняв агрофірму на волю, бо після вашої критики ледь не заgrimів під фанфари на нари.

Люблю писати про село

Якщо ти пишеш про село — тобі пощастило. Ти не здохнеш з голоду під парканом. Тобі не страшні ціни на свинину на ринку. Хай їх піднімають хоч до неба. Кусень сала і свинячий хвіст тобі гарантовані. А про яйця і говорити нічого — будемо з яйцями.

Для творчої людини відрядження на село — святе. Як тільки порожній холодильник — відразу з'являється бажання писати про трудові аграрні будні. Сирени автомобілів на вулиці починають лунати, як поросячий вереск. Вихлопні гази — як димок від соломи, яким смалять тупорилого. Людський лемент — на квоктання курей на сідалі.

До цієї важливої події готуєшся, як до полювання. Замість рушниці береш кілька авторучок, замість патронів — банки для меду та сливок, на пасок чіпляєш доброго крюка для свинячого стегна. І обов'язково кидаєш у багажник автомобіля дві-три каністри для бензину.

Для того, щоб "полювання" пройшло успішно, потрібно мати собачий нюх. Отож не обставляйте червоними прапорцями агрофірми-мільйонери. При нашій селянській бідності є й такі. Не їдьте у ті господарства, де директори їздять на "Мерседесах". Це найбільші "бідняки" і скнари у нашому аграрному секторі. Об'їдьте десятою дорогою генерального директора, у якого на піджаку більше орденів, ніж буряків у полі. Тут немає на що розраховувати. Якщо чимось і підтримають, то хіба що гороховим супом у тракторній бригаді та автобіографічною книгою керівника "Як я вкрав перший мільйон". Отож із тими яйцями, що їхали в село, з ними і повернетесь назад.

Найкраще зустрічають у віддалених господарствах. Тут мудрі люди! Тут уміють і гуляти, і зустрічати.

Проте у селі, як і на полюванні, потрібно бути обережним. Не намагайтеся випити всю горілку, яку подають у відрах. Не лізьте під колеса комбайна і не пробуйте осідлати бугая на фермі.

Якщо у лісі найстрашніші звірі — вовки і дикі свині, то в колгоспі — свійський кабан.

Особливу небезпеку він має у переробленому вигляді, як-то ковбаса, шашлик, відбивна.

Ви й оком не встигнете моргнути, як ваше третє підборіддя впаде вам на груди. Живіт буде триматися на ваших колінах, тому змійку на штанях та носки черевиків ви зможете побачити лише у дзеркало. Зловживаючи свининою, ви самі поступово стаєте схожим на кабана. Мало того, щось свиняче з'являється в характері. Ви вже не розмовляєте, а починаєте хрюкати.

* * *

— Напишу полум'яний нарис про гіганта нашої місцевої промисловості — завод імені товариша Міхельсона — і його рідню.

Отож тридцять років пишу про село. Улюблена тема — глибока оранка плугом. Маю колекцію художніх фотографій про сільський побут. Жанр — різноманітний. Маю панорамні фото "Баба Галька і самогонний апарат". Це — реалії життя. Поглянеш — і відразу хочеться випити. Або інша — "Вода, кругом вода". Це тракторист Пиркун втопив свого металевого друга в ставку. Лише кабіна виглядає. Пиркун сидить на ній і вудить рибу. Боротьбі з пиятикою присвячено цикл "Губить людей не пиво, губить людей вода". Троє селян обнімають корову. Планую в центрі фотовиставки розмістити велике фото під назвою "В засаді". Серед густої кропиви голова колгоспу і бригадир ділять самогон.

Село наклало позитивний відбиток на мій імідж. В

першу чергу відмовився від французького дезодоранту.

Серед моїх матеріалів, відзначених на редколегії, — фоторепортаж "У лісосмузі". Три богатирі — директор агрофірми, його заступник і секретарка — із чарками в руках святкують звільнення чергового керівника району.

Панорамне фото "Проводи" ще залишилося поза увагою читачів. Сільський гурт зібрався біля двох чорних "Мерседесів", в які сідають молоді доярки, виїжджаючи на заробітки на "ферми" Туреччини.

Село не залишилося і осторонь політики. Цій темі присвячено кілька фотознімків. Безкрайне поле. Аж цілих три гектари паю. Дід і баба лопатою лопатять свою землю. На скатертині — пляшка, буханець хліба, сало і цибуля. Старий показує кулака на південь.

І підпис: "Російському чорноморському флоту — ні!"

Не обійшов і тему національного примирення. Ось цигани міняють пенсіонерам старі гроші на "нові".

Серйозної уваги приділяю виробництву екологічно чистої продукції. На фото селяни здають на брукт плуг і з лопатами ідуть займатися безплужним обробітком ґрунту.

Колгоспною премією "Золотий колос" відзначено фоторепортаж на тему безробіття.

На передньому плані бігборд зі словами: "Вона — працює". Поруч — безробіття і запитання: "А ми?"

Починаєш їздити на село у відрядження, поступово відвикаєш від імпортних парфумів, економиш значні кошти. Звикаєш до природних запахів. Два дні на фермі — і тобі хочеться дихати кислим силосом і житом. Французькі парфуми порівняно з ними — ніщо. Переконалий, що майбутня сировина для вітчизняної парфумерії — саме силос і перегній. А запах свинарника можна прямо пакувати у флакони. Запах силосу, кислого жому і свинарника набагато стійкіший. Від нього не відмиєшся навіть у пральній машині. Один день на фермі — і тобі не потрібний паспорт. Нюхнув — і всі дані, як на екрані

комп'ютера: село, ферма, земельний пай. За кордоном не був, рідні там не маєш.

Два дні на фермі — і в місті ти маєш пільги, як заслужений пенсіонер або інвалід.

У тролейбус — без черги. Завжди уступлять сидяче місце. До вас ніколи не підлізе кишеньковий злодій. Ніхто не вимагатиме квитка. Лише на черговій зупинці водій попросить:

— Громадяни! Хто перевозить свиню у салоні, прошу вийти, майте совість.

Дружина теж рада. Не шукає на майці сліди помади. Не принохується в пошуках жіночих парфумів. А відразу вечерю на стіл. Заслужив! Тим більше, що припер із колгоспу банку олії, домашню ковбасу і теляче стегно, прив'язане до паска ціпком, як дика качка у мисливця.

І сусіди тобі услід гавкають:

— Знову, гади, свинину смажитимуть!

У селі для нашого брата завжди є хороша тема. Їхати у село за матеріалом можна будь-якої пори року. Краще, коли змінюється керівник району. В цей період колгоспні вожаки поступливі. Знають: за один написаний рядок можна отримати по загривку.

Іще краще, коли міліцію і прокуратуру очолюють нові, іще не підготовані начальники. Бажано, щоб податкова регулярно шерстила всіх підряд.

Розумні керівники знають, що від справжньої творчості по-доброму відчепитися неможливо. Тому швидко виконують роль вантажника комори й випихають тебе у місто, махаючи рукою і гнучи матюки.

Немало голів упертих. Їх завжди переслідує думка: "Навіщо все це віддати писаці, коли все це можна забрати собі, а на нього списати?" Мовляв, приїздив сучий син, випив два ящики горілки, шампанське й коньяк і забрав із собою свинячу тушку. Списуйте. Тому коли про такого пишеш, обов'язково додаєш: "Сьогодні не люблять нашого

брата-писака. Напишеш, що це грабіжник, — у тюрму не садовлять. Напишеш, що герой, — героя не дають. Тому переховуються, де хто може".

Та в письменника руки довгі, дістануть. Факт. Запросили мене виступити зі своїми геніальними творами перед працівниками агропрому на їхньому професійному святі. Я, звичайно, не читака, а писака. Після того прочитання творів студенти не сміялися, а плакали. Спочатку думав відмовитись. А потім вирішив піти, подивитися у вічі головам, які засіли в окопах. Правда, директора театру, де проходило свято, категорично попередив:

— Як тільки вийду на сцену, замкніть двері, щоб ні один колгоспний баран не вискочив на вулицю.

Свято в розпалі. Голови колгоспів вже десь потягнули по гранчаку сивухи. Сидять задоволені, розчервонілі, розпашілі, аплодують, а в умі свої мільйони перераховують.

Після гопака ведуча оголосила моє ім'я. В залі запала мертва тиша. Її порушив крик:

— Води, — попрохав хтось із керівників, як мішок з дертю, сповзаючи на підлогу. Його було помітно, вийшов на трибуну не з гуморесками, а з папкою, в якій були рахунки на оплату мого розгульного життя.

У присутніх і щелепи повідвисали.

— Знайдіть мій зубний протез і принесіть пасту "Корега", — крикнув один генеральний директор.

Комусь робили штучне дихання, когось відливали водою.

Інші директори намагалися стільцями вибити двері.

Чотири заслужені голови взяли за руки й співали:

"Ой, дайте, дайте нам свободу.

Ми свій позор зуміємо скупить,

Ми все заплатим по рахунках".

Швидко знайшов вихід генеральний директор товариства з необмеженою безвідповідальністю Подагренко.

Він подав мені спочатку гаманець з грошима, а потім

скинув піджак і штани й сказав:

— Візьміть, це все, що я можу. Вбрання забрали суддя, прокурор і начальник міліції. В касі порожньо.

— Напишіть розписку, що ви винні мені гроші.

А от голова КСП "Малина" Гострохандроzenко став гризти стільця.

— Не дам ні копійки, — закричав. — Досить мене доїти. Я — не корова.

— Щоб тебе міліція доїла, — побажав я цьому герою.

Тут заграла музика, хор заспівав "Реве та стогне...".

Стали вручати грамоти та подарунки.

Дійшла черга і до мене.

— А зараз наш класик вручить свої книги з афтографом нашим передовикам. Будь ласка.

Оплески.

— За успіхи у виробництві зерна, — оголошую я, — керівнику колгоспу "Мрія" вручається рахунок. Найвищих надоїв досягнули в агрофірмі "За туманом". Ось рахунок за ремонт "Мерседеса". За особливі успіхи голови КСП "Пішні" — наручники і рахунок на перерахунок грошей на кредити.

І далі:

— А зараз я вам розповім, яка падлюка голова КСП.

— Не треба. Я згодний з вами на мирову.

Ні, писати про село і приємно, і весело. Особливо, коли в холодильнику порожнеча.

Сільський характер

Те, про що ми мріяли все минуле століття, нині відбулося. Різниця між містом і селом зникла. І тут, і там усі бідні. За кількістю випитого спиртного на душу населення і в селі, і в місті немає різниці. Правда, село поступово виривається вперед, особливо по самогону й закусці. Якщо одні змушені занюхувати горілку рукавом, то інші — душать первак салом із цибулею. Село окультурюється. У приміщенні дитсадка, як і в місті, мінімаркет. У бібліотеці — стріптиз-бар. У тракторній бригаді — цех із переклеювання наклейок на спиртному: був самограй — стала "Українська з перцем".

У телятнику — цех із відмивання тухлих оселедців.

На міському рівні також безробіття та міграція молодих доярок на доїння в Туреччину. Свобода слова теж на рівні. Можеш будь-кого послати на три букви — і за це тобі нічого не буде. І дулю з маком ніхто не тримає в кишені, а суне прямо під носа.

Проте дурницю зробила тоталітарна влада, коли в минулому столітті видала селянам паспорти. Селянин повинен горбитися у селі, а не валяти дурня в місті. Народжений повзати на землі ніколи не буде літати над фабричними трубами. Ну такий менталітет у селян. І не змінить його ні міська квартира, ні краватка, ні професорське звання. Село є село. Воно відчувається навіть тоді, коли тебе з ніг до голови облити французьким дезодорантом. Сільські звички закладені на генному рівні. Загазована міська вулиця, але виходила із села, смердить не чимось європейським, а силосом і корівником. Тупа морда начальника чомусь

схожа на свинячий писок. Оратори на мітингу схожі на весняних телят. Секретарка гелгоче, як гуска. Презентації нагадують ярмарок. Не вистачає лише циган і скрипки.

Замість класичної музики, вибачте, тягне до гармошки і бубна. У пам'яті та й уві сні чомусь спливають не фанерні мелодії нинішніх шоуменів, а гомінливі музикальні посиденьки на перехресті доріг. Чомусь хочеться не ритися в комп'ютері, а походити по росяній траві на сході сонця, помахати косою, витягнути з колодязя прохолодної, що аж зціплює зуби, води, а не душити себе водопровідною чи мінеральною.

Інколи ідеш на роботу не з дипломатом, а з мішком під рукою. Це ж треба було папані й мамані щоночі пробиратись у поле, щоб передати дітям, вигодованих на маминій моні, гарбузах і колгоспній кукурудзі, цей потяг. Замість канарейки тягне розвести на балконі курей на чолі з нормальним півнем.

За горілку і говорити нічого. Отримав квартиру, впустив туди першим kota і відразу тягне картоплю зі змієвиком.

А які ми селяни передбачливі. У нас завжди в запасі гасова лампа, на випадок перебоїв з електроенергією. Мотузка прив'язана до перил балкона в очікуванні землетрусу. Коли міські жителі роблять революцію, ми, сільські, чекаємо, чим це все закінчиться. Бо наші предки в період колективізації і голодомору вижили лише тому, що не висовувалися.

Ми любимо ходити в гості без подарунків і вміємо гуляти. Іменини і весілля без мордобою — не свято. А приймати гостей — розкіш. Об'їдять так, що одні вуха залишаться. Тому, коли гатять підощвами до нас у двері, ми попереджаємо:

— Не старайтеся. Нас немає вдома.

— А де ви?

— Поїхали у Київ до внуків. Повісьте торбу з ковбасою і тортом на ручку дверей і йдіть під три чорти. Носить вас

лиха година.

Добре, коли у місті знайшлася якась корінна дурепа дворянського роду, яка тебе ошчасливить. А якщо потяг за собою сільську Галю чи Маню, тоді ви від села не відчепитеся і через 50 років. І взагалі, горе, коли живете не на першому, а на п'ятому поверсі "хрущовки". Тоді в унітаз летить усе сміття, картоплиння, капуста, старі труси і майки. Коли увесь стояк у колготах і свинячих ратицях. Коли сусіди тижнями бігають у сусідній будинок, шукають туалет, а біля під'їзду гнуть матюччя сантехніку.

А балачки:

— Що це за черевики? У таких у корівник соромно піти.

— Ти думав своєю головою, коли брав цю куртку? Та якби наш бугай його побачив, то гнав би тебе до центру міста без зупинки.

— Насилу влізла в маршрутку, народу, як насіння у соняшниковій голівці.

— Вимикай комп'ютер, у нашому селі люди вже давно сплять.

— Яка хороша ділянка землі біля обласної ради. Виорати б її весною та картопелькою, картопелькою. Цибульку. Кріп та петрушку.

Коли закінчуються гроші у міського жителя, "розвідним" ключем по голові б'є думка:

— Де заробити гроші?

У колишнього селяка:

— Що продати?

З продуктами теж одна проблема на всіх, а вирішення — різне.

Міський житель іде в магазин.

Ми — їдемо на село.

Найбільше винні за комунальні послуги теж ті, хто втік із села до міста. Ну не хочуть вони платити ні за газ, ні за світло. Ну хоч кілок на голові теши. Такий у них природний імунітет. Як у собаки Павлова на світло. І не змінить

його ні міська квартира, ні краватка, ні модний костюм та французький дезодорант. Коротше кажучи — як би ти не пахнув, а в комунальних боргах по саму шию. І все від дармових сільських привілеїв. Безкоштовна гаряча пічка на дровах. Борщ на дубових трісках. Свій електрогенератор — гасова лампа. Вода в криниці — хоч утома. Яйця, як яблука восени, валяються в курнику. Шашлик рохкає в одному кутку сарая, а молоко, сметана та сир мекає в іншому. То в якого міського професора, який виріс у селі, з'явиться бажання платити комунальникам за ці послуги півтисячі кровних.

Винятки трапляються. Як кажуть, у сім'ї не без дурня. Платять бідні, яким немає потреби копити кошти на особняк на Кіпрі. Минули ті часи, коли доводилося приховувати своє колгоспне походження. Нині, якщо ти з села, якщо там залишилася рідня, гелгочуть гуси — святкуй, ти на коні. Городяни — за салом в магазин, а ти — за дармовим до батьків у село. А якщо в тебе в селі іще тато з мамою або брат рие землю носом — привілеї на рівні Нобелівського лауреата.

Тиждень на селі — і в тебе є місяць дармової продукції.

В політичних провокаціях не беремо ніякої участі. А ось на вибори ідемо, як по команді. Міські жителі — на пляж, а ми — на виборчу діляницю. У тому, що твориться у нашій країні, винні лише селяни і вихідці із села. Вони обирають дурнів, а розумні потім мучаться.

А як ми п'ємо горілку!? Чому навчили потомствених міських жителів? П'ємо відрами і без закусі. Добре, коли є кілька чи скумбрія у банці. Навіть солоному огірку раді.

Ми, селяни, взагалі відстали від цивілізації.

Уже весь світ сидить на наркотиках, а для нас найбільший наркотик — сало. У нас лише від сала, горілки й часнику туманіє голова. Ми ніколи не проміняємо чвертку на таблетку.

Особливо небезпечний у наш час поет чи письменник,

який став генієм і осів у місті. Недарма кажуть, що всі генії народилися в селі, а живуть у місті.

Отож, що б вони не писали, завжди відчувається тепло тата і мами. Їх лагідних рук і доброї усмішки. І тоді на останні гроші беремо квиток і зі сльозами на очах веземо їм свою синівську вдячність, а повертаємося у місто із ковбасою, картоплею, салом і пенсією.

Від рядків цих талантів тягне запахом свіжевипеченого у печі хліба, молоком із дійниці, шкварками зі сковороди, кров'яною і медом. Дармовими! А це ой як важко вдихати разом із міською спекою і газовими вихлопами, особливо у нинішній скрутний час. Хочеться взяти вудки, сісти на березі річки з чверткою горілки й порізати кусень домашнього сала з цибулиною. І плюнути на вибори, на політиків, і навіть на ту частину Європи, куди нас не приймають.

Часи міняються. Сьогодні міські жителі намагаються втекти в село або мати там хатинку. І обов'язково копають землю, саджають картоплю, консервують на зиму кислоти. І доки родить земля, буде життя і в селі, і в місті.

Нежданий гість

Гість звалився, ніби метеорит на голову. Ми з дружиною саме готувалися дивитися дванадцяту серію телефільму, як у двері постукали. Затарабанили поспіхом, з нетерпінням.

— Цього нам лише бракувало, — буркнула сердито Клава, загортаючись у шовковий халат.

— Заспокойся, люба, — не витримую. — Мабуть, хтось із сусідів. Можливо, сотню до зарплати позичити чи дрібку солі.

Проте дружина не послухала. Пішла до дверей з таким виглядом, ніби на страту.

— Чує моє серце, — каже, — тут не те що сотнею не відбудеш. На серці так шкребе, мов перед бурею. Знову когось лиха година принесла. Вдома не сидиться.

Клаву, звичайно, можна було зрозуміти. Минулого місяця гостював у нас дядько Прокіп. Людина він спокійна, але вночі так хропів, що сусіди не витримували і пропонували випустити голодного собаку на вулицю. Лякали дільничним інспектором та райвиконкомом. Не встигли ми заспокоїтись, як приїхав мій свояк. Потім діти тітки Марії вступали до інституту. У мене й досі від розкладачки спина так болить, ніби її хто дрючком пестив.

І ось тобі маєш! Знову когось приперло. Недарма кажуть, що незваний гість гірший за чорта.

Клава клацнула замком і впала в обійми незнайомого чоловіка з бородою та бакенбардами. Дружина від несподіванки навіть охнути не встигла, а я завмер із газетою в руках, ніби гіпсова статуя спортсмена з веслом у

парку.

— Не впізнала? — гаркнув незнайомець голосом, від якого у мене аж мурашки по шкірі побігли. — Оце так рідня!

— Микола Іванович? — Клава сплеснула руками.

— Бери вище.

— Кирило Мефодійович із Кобеляк.

— Гаврило Кіндратович! — відрізав гість.

Він поцілував Клаву в щоку і, потиснувши мені руку, запитав:

— Ну, як там у світі? Воруються гадюки?

— Воруються, — підтримую.

— Не хвилюйся! — заспокоїв. — Нехай тільки пікнуть. Заткнемо пельку.

Для переконливості племінник баби Горпини показав трудового кулака.

Від культурного відпочинку довелося відмовитись. Клава знову посіла своє місце біля пульта на кухні, я схопив сумку і, як молоде лоша, підтющем побіг до гастроному.

Гаврило Кіндратович охрип від пісень і нарешті знесилено звалився на диван. Спав тривожно. Підскакував, щось кричав.

Мені довелося брати два дні за власний рахунок, оскільки гість не знав міста і я мусив водити його за руку по магазинах та ринках. Під вечір на таксі привіз додому. Інший би на його місці ліг спати, але Гаврило Кіндратович був не з таких. Заходився смажити шашлики на балконі. Мало будинок не спалив. Мене оштрафували на цілу декаду!

Дружина не витримала:

— Доки він буде сидіти? Сили немає.

— А ти його спитай.

— Я на кухні так намучилася, що й губами плямкнути важко. А вже коли спитаю, то він і десятому закаже, щоб

до нас не потикалися. Отож не наполягай.

Довелося цю важку місію брати на себе. Та підстерегти Гаврила Кіндратовича у тверезому стані було нелегко.

— За свої п'ю, — заявив він категорично. — Відпустка є відпустка.

Нарешті він здав останні порожні пляшки й пожмаканий, як старе пальто, з підпухлими очима сів за стіл.

— Прозондуй, — прохрипіла Клава мені на вухо, ставлячи салат. — А то я за себе не ручаюсь.

Гаврило Кіндратович обхопив голову руками й простогнав:

— Болить. Ніби тріснути хоче.

Відчуваючи, що настає кульмінаційний момент у гостюванні, Клава навіть пляшку вина десь дістала. Гість припав до нього, мов голодна кішка до блюдечка з молоком.

— Мабуть, уже набридло в нас, — закидаю гачка. — Приїлося все.

— Та ви що? — махає рукою з виделкою. — Навпаки. Відпочивається культурно. Відразу видно, що потрапив до інтелігентних людей.

Раптом він похлипнувся:

— Може, набрид? То відразу скажіть!

Ми кинулись навперебій запевняти, що його товариство нас цілком влаштовує.

— Навіть телевізора не дивимося, — дякую гостю. — А це зберігає здоров'я.

— Я з кухні не виходжу, — вихваляється Клава. — Все печу та смажу. Сьогодні на останню п'ятірку м'яса купила. Тепер позичатиму. На роботу ходжу без зачіски. Немає коли. В автобусі сплю. Скоро, мабуть, і вмиватися перестану.

— А як готує, — хвалю Клаву. — Як руку набила! Ніби в столичному ресторані.

Гаврило Кіндратович повеселішав, слухаючи нас.

— Я, мабуть, у вас жирку нагуляв, — поплескав себе по животі.

— До нас і сусіди вже не ходять, — веду далі. — А то, було, з хати не вилазили. Тепер думають, що ми вовкодава купили.

Клава не витримала.

— Та чого ти чоловіка силоміць тримаєш? — нервово забігала по кімнаті. — Недарма кажуть, що в гостях добре, а вдома краще.

Гаврило Кіндратович підвівся і, взявши Клаву за плечі, посадив біля себе. Від хвилювання аж сльозу пустив:

— Ніколи не думав, що ви про мене такої хорошої думки. Заспокойся, дорогенька. Нікуди я від вас не поїду. Нехай буде по-вашому.

Клава зблідла. Мені в очі ніби хто піску сипонув. Дивлюся і нічого не бачу. Лише руки чомусь сверблять. Закортіло вхопити каструлю з недовареним півнем і надіти її дорогому гостеві на лисину.

— А як же діти? — все-таки не втрачаю надії. — І дружина хвилюється.

Гаврилові Кіндратенку мов хто на ногу наступив. Замок на якусь мить.

— Про сімейство я забув, — простогнав, скривившись. — І як це мене занесло? Так за ними скучив, що хоч на крилах лети.

Мені трохи полегшало: "Мабуть, поїде".

— Ми й квитки замовимо, — щебече дружина. — І таксі.

Гаврило Кіндратович благально замахав руками:

— Це зайві витрати. Вони й самі куплять.

— Хто — вони?

— Дружина і двоє діток з тіткою Горпиною. Зараз дам телеграму. Нехай беруть відпустку — і до вас. Якщо гуляти, то гуляти! На радість господарям. Умовили...

Бібліотека журналу «ПЕРЕЦЬ. Весела республіка»

Передплатний індекс 60194

Головний редактор Володимир ЧЕПІГА

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу інформації
КВ №23039-12879ПР від 28.12.2017

Засновник:

ПП «Загальнополітичне видання «СІЛЬСЬКІ ВІСТІ»,
газета захисту інтересів селян України»

Видавець:

ПП «Видавництво «СЛОВО»

Бібліотека журналу «ПЕРЕЦЬ. Весела республіка» №9-2018

**Віктор Павлович
СЕМЕНЯКА**

ЗАШМОРГ ДЛЯ СЕЛА

Редактор В. Чепіга

Підписано до друку 03.05.2018. Формат 70x100/32.
Папір офсетний. Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 2,8.
Обл. вид. арк. 2,28. Наклад 1800 прим.
Зам. 030518/С-1

Друк ТОВ «Основа-принт»

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК №2072 від 25.01.2005 року